

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΗΣ ΚΟΚΚΙΝΗΣ ΣΤΕΠΠΑΣ

ΤΟΥ J. KESSEL

ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΠΟΥ ΞΑΝΑΓΥΡΙΣΕ...

I

Δάδεκα ἄντρες σγάριν έννα λάκκο.
Είταν ένα βροχερό βράδυ τού φινιτσάρου. Στή μέση τοῦ ουδανοῦ, ποὺ φάνταζε όμιτος ἀρόμη ἀπ' τὸ φῶς τῆς ήμέρας, τὸ φεγγάρι εδειχνεῖ τὸ χλωμό πρόσωπο τοῦ. Μιὰ ὑγρὴ πνοὴ περνοῦσε μέσ' ἀπ' τὰ δέντρα, ποὺ ἀρχίζαν νά μαυρίζουν στὸ σκότος, μέσ' ἀπ' τοὺς ἄγρους καὶ πάνω στὴ μαλακή δημοσιά. Μακρυνά, η μικρὴ πολιτεία φαινόταν μέσ' στὴ σπιά δίχως φωτα.

Οἱ δάδεκα ἄντρες ἔνιωθαν νῦ τοὺς βραδινὲς ή γαλήνη τοῦ σούρουπουν. "Εμπηγαν μὲς στὸ μαλακὸ χώμα τὰ φτιάρια τους, καὶ μὲ ἀρόγεις κινήσεις πετούσαν μακρά τὸ χώμα. "Υστέρα μὲ δόλωμένο τὸ μάτι, σκύβαν πάνω στὴ λακούβα πού, ἀπὸ στιγμῆ σὲ στιγμή, γινόταν καὶ πιὸ μεγάλη. Κάθε τόσο, τύχαινε κανένας ἀπὸ δαύτους νὰ σταματήσῃ τὴ δουλεία του, κι' ἀκίνητος ἀνέπνεις βαθυνά τὴ βραδινὴ δροσιά. "Η ἔρωιχεν στὴν πεδιάδα ἔνα βλέμμα κατατεγμένου ζῶουν. Τότε οἱ στρατιώτες ποὺ ἐπιστατοῦσαν, τὸν πλησιάζαν καὶ, βιαστικοὶ καθὼς εἶταν νά γρίσουν νωρὶς στὴν πόλη, βάναυσα τὸν χτυπούσαν μὲ τὸν υποκόπταν τοῦ ὅπλου τους. Αὐτὸς δὲ γρίζει διόλου. Ξανάχιζε καρτερικά τὴ δουλεία του.

Μερικά βήματα πὸ μακρού, ἔνας λιοναρένος ἄντρας καθόταν κοντά στὴ λασπωμένη βάτο, μὲ τὸ ρεβόλβερ στὸ χέρι. "Εκάπινε ράθυμα, σὰ νάταν ἐντελῶς ἔνος πρὸς τὴ σκηνὴ τὸν ἐκτυλγόταν δίπλα του. Είταν ὁ δῆμιος. Μὲ τὸ χοντρὸ φοῖνιάρικο χέρι τοῦ κρατούσε σφίγκτά τὸ μπράτο ενὸς παιδιοὶ ποὺ τυντούσης ἀπ' τὸν τόμο.

Σάν πέταξε τὸ τισγάρο του, ἔφτυσε καταγῆς, γύνισται καὶ κοίταξε τὸ παιδί, κι' ἀνασήκωσε τοὺς δώμους :

— Μήν προσπαθῆς νὰ ξεφύγης, βλάκα, τοῦ εἰπε. Δὲ θά κατορθώσῃς τίποτε. Κι' ύστερα δὲν εἰνε ὥρα αὐτὴ ν' ἀφίσης τὸν πατέρα σου... Χαχά... Δὲν εἴσαι καλὸς γιος!...

Ο δῆμιος κύνταξε τοὺς στρατιώτες κλείνοντάς τοὺς πονηρῷ τὸ μάτι· αὐτοὶ ὅμως δὲν είχαν κέρια για γέλια. "Ενας ἄνθρωπος τοῦτο ἀπὸ τοὺς κατάδικους, σταμάτησε τὸ σκάψιμο, συντριψμένος. "Εσκαβε τὸ λάκκο τὸ δικό του καὶ τοῦ παιδιοῦ του. Μὲ μιὰν ὑπερική φωνή, σφιγκτά, φώναξε :

— Δὲ θὰ τὸ σκοτωστε...; Ξέρετε, τὶ διάολο, πῶς ἔνα μωρό δὲν μπορεῖ νὰ κάνῃ συνωμοσίες... Α', παιδιό....

"Ενας χτύπος υποκοπάνου στὸ πρόσωπο, σταμάτησε τὴ φράση του στὴ μέση. "Ενας κόκκινος ἄφρος βγήκε ἀπ' τὸ στόμα του, καὶ ἀπ' τὰ φουδούνια του ἔπεσε. Μόλις ἀντίκρουσαν τὸ αἷμα, τὰ μάτια τοῦ δημιού μισόκλεισαν. Τὰ χείλια του τρεμούλιασαν. Σηκωθήκε, ἐσπρωξε τὸ παιδί πρὸς τὸν

δημιο καὶ είπε :

— "Ε... ἀρετὰ βαθὺς ἔγινε ὁ λάκκος...

Οἱ κατάδικοι σταμάτησαν, μηχανικά τὴ δουλεία τους. Μείναν ἀπίνητοι στὴ στάση ποὺ τους βρήκε ἡ διαταγῆ. "Ακούστηκε κάποιος λαγύμος.

*Ενας ἀλλος ἐποδέφερεν ἀργάμ' ἔνα ἐκστατικὸ χαμόγελο τρελλοῦ:

— Συντριφοφοι, τὸ φῶς πάει νὰ πεδάνη. Κοιτάχτε τὸ ώραιο φῶς...

Γρήγορα, γρήγορα οἱ στρατιώτες τοὺς βάλαν στὴ γραμμή, γνρτοὺς πρὸς τὸν οδηγόντα τάφο τὸ παιδί προσπαθοῦσε να ξεφύγῃ : μὲ μιὰ γρούσια τὸ οίχαν στὰ γόντα.

Κι' ὁ δῆμιος, μεθοδικά, μὲ τὴ σειρά, ἀποτελείσθε τοὺς καταδίκους, ἔναν ἔνα, μὲ μιὰ πιστολά πίσω στὸ σβέροχο. Τὰ σώματα σωριάζουνταν, ἀνακατένυνταν μὲς στὴν πλαγιασμένη γῆ. "Οταν τὸ πᾶν τελείσθε, ὁ δῆμιος γύρισε μαζὶ μὲ τοὺς στρατιώτες πρὸς τὴν σκοτεινή πάντα, βοϊβή πολιτεία. II

Κειτέρα, μέσα σ' ἔνα χαμηλὸ σπιάκι, μιὰ γυνάκια ἡλικιωμένη καὶ μιὰ κοπέλλα κάθονταν γύρω ἀπὸ ἄνα τραπέτη.

"Η σκοτεινὴ τῆς νύχτας εἶχεν ἀπλωθεῖ παντοῦ τριγύρῳ. Δὲν ἀνάβαν ὅμως τὸ φῶς, μὴν τυχῇ κι' ἡ καθεμιά τοὺς ἀντικόντη τὴν ίδια τῆς φοιχῆ σκέψη στὸ μάτια τῆς ἀλλῆς..

Τρώγαν σιωπήλα ἔνα μαυρὸ φαῖ, φτιαγμένο ἀπὸ κριθάρι καὶ φυσι. Γάρ ποικιλία, βρισκόνταν διό τρεις πατάτες στὸ βάθος ἔνδος πιάτου.

— "Η μέρες μικράνουν, δὲ βρίσκεταις μητέρα :

— "Ίσως... δὲν ξέρω... Δὲν ξέρω πά τίποτε...

"Εσσόπασαν, μὲν ἔνα κόμπτο στὸ λαμό.

Δὲν είχαν ἀδύντη ἀποφάσεις ὅταν ἀκούσαν ἔνα χτύπο στὴν πόρτα. Αμέσως, μὲ μιὰ κίνησι μηχανικῆ, οἱ δύο γυνάκες τρέψαν νά κρύψουν τὸ πιάτο μὲ τὶς πατάτες, καὶ τὸ ἄλλο μὲ τὸ λίγο μαρῷ τούμη ποὺ είχε ἀπομείνει. "Υστέρα ἀνοίξαν τὴν πόρτα. Μιὰ μάδαντη σιλουέτα ἔκαμε τὴν ἐμφάνηση τῆς ποὺ ἀναγνώρισαν ἀμέσως, μὲ ὅλη τὴ σκοτεινιά ποὺ βασίλευε στὸ δωμάτιο.

Είταν ἡ Πελαγία μὲ γεροντοκόρην, τριτοχή ζαδέρφη ποὺ, λίγους μῆνες ἀκόμη πρωτήτερα ζόδες στὸ σπίτι της σαν ἔνα είδος οίκονόμας μα καὶ παρασιτη μαζί. Είχε φύγει μιὰ μέρα ζαφικά, μὲ τὴ δικαιολογία πῶς δὲν ήθελε πιά νὰ ἐπιτραφόντη τοὺς συγγενεῖς της. Στὴν μικρή πόλη, διότι μὲ δὲν τὴν τρομοκρατία, η περιέγεια ἐδίνε καὶ ἐπαιτούε, είχαν πολὺ ἀσχοληθῆ μὲ τὸ ἐπεισόδιο αὐτὸν, γιατὶ ἡ Πελαγία ζόδες πολὺ εἴπορα τώρα καὶ στὸ στεγνὸ καὶ μαραμένο πρόσωπο της διαχρινόταν κάποια ἀνησυχία μα κι' ἐνα φός σα νὰ είλαν καλλίτερη ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Οἱ συντοτείς τῆς φανταζόνταν ποὺ θάκανε τίποτε κρατικές προμήθειες η ἀκόμα πῶς

Είταν ἡ Πελαγία.

θάξε τύχη ν' ἀδέσπι σὲ κανένα νεόπλουτο ποὺ θὰ γοητεύτηκε ἀπ' τοὺς τρόπους τῆς κι' ἀπ' τὴν καλή της ἀνατροφήν.

— Καληστέρα Εἰρήνη Φιλίπποβνα, εἶπε ἡ γεροντοζόρη μ' ἔνα τόνο σεβασμοῦ. Καληστέρα, μικρούλα μου "Ολγα.

Οἱ δύο γυναικεῖς φυθύισαν μερικά λόγια, λόγια καλωσορισμοῦ κι' ἡ μητέρα ἐπρότεινε :

— Πηγαίνετε στήν κάμαρά μου, θὰ σηκώσω τὸ τραπέζι. Σὲ λίγο θάρδου μι' ἔγώ...

— Ήθελε νὰ μείνη μονάχη. Δέν ἔνοιωσε τὴ δύναμη νὰ κουβεντιάσῃ, γεμάτη αγωνία καθὼς εἴταν ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποὺ είχαν ἔξαφανισθεὶ ὁ ἄντρας τῆς κι' ὁ γιος τῆς.

— Οταν ἀνέβηκαν στὴν κάμαρη, ἡ Πελαγία ωρτήσε :

— Ε', λοιπόν, ἔχουμε τίτοτα νέα, φτωχά μου μικροῦλα ;

— Τίποτε... Κι' ὥστόσο, νὰ ὀξτὸ μέρες ποὺ περδάσαν ἀπ' τὴν ἡμέρα ποὺ πήραν τὸν πατέρα καὶ τὸ Γιώργο...

— Μοῦπανε, εἶπεν ἡ γεροντοζόρη, πῶς κατηγορήσαν τὸν πατέρα σου ὅτι ἐλάφι μποττα γράμματα, κι' ὅτι τὰ ἐστειλε κάπου μὲ τὸν μικρό...

— Η "Ολγα δάγκωσε τὰ χειλὶ γιὰ νὰ μὴ ξεσπάσῃ σὲ λυγμούς : πίσω ἀπ' τὴν πατηγούμη ποὺ ἀνάφερε ἡ Πελαγία, ἐβλεπε καλά τὸ φᾶσα τοῦ θεατρού.

Μές στὴ σωπή ποὺ ἐπαγόλούθησε, ἀκούσαν ἀπὸ κάτω τὴν κλειδαριά νὰ τοξεῖ καὶ μιὰ ὑπόκωφη κραυγὴ τῆς Εἰρήνης Φιλίπποβνας. 'Η κοπέλα κι' ἡ Πελαγία κατεβήκαν τρέχοντας, μά βρήκαν τὴν τραπέζαντα ἄδεια. 'Απ' τὸ διπλάνο διωμάτιο μόνο, ποὺχε μείνει μὲ μισάνοιγτη τὴν πόρτα, ἔφτανεν ἔνας ψόφιος σιγανῆς κούβεντας. Εἴταν ὅμοις τέτοιο σποτάδι, ποὺ τοὺς στάμηκεν ἀδύνατο νὰ καταλάβουν μὲ ποιόν μιλούσεν ἡ Εἰρήνη Φιλίπποβνα. Στή σιγανή, ώστόσο, αὐτὴ βγήκεν ἀπ' τὸ διωμάτιο καὶ στάμηκεν μπρός στὴν πόρτα σα γιὰ νὰ ἐμποδίσῃ δοπιούδηποτε νὰ μητῇ.

— Τὶ τρέχει ωρτήσε ἡ Πελαγία :

— Η μάννα απήνησης μὲ μιὰ φωνή ἄγρια, τραχιά, χωματιά :

— Τίποτα, δὲν εἰν' τίποτα. Εἰμι πολὺ νεορική, νὰ... κάποιος μεθυσμένος θέλησε νὰ μητῇ. Δέν ξέρω, αὐτὸ μιδώσας στά νεψα... Καληγόντα, Πελαγία... Πάσι νὰ πλαγάσου. Κι' ἡ "Ολγα εἶνε κατακουρασμένη.. Καληγόντα...

— Η γεροντοζόρη, χωρὶς νὰ τῇ λέξῃ, φίλησε τὶς συγγένισσές της καὶ ἔφυγε.

— Η Εἰρήνη μαντάλωνε ἀμέσως τὴν πόρτα. Καὶ σκύβοντας σταύτι τῆς κόρης της, φιθύρισε :

— Καὶ τώρα, φέρε ἀμέπως φῶς καὶ κανένα βρεγμένο πανί. Μέσα είναι ὁ Γιώργος...

— Η "Ολγα ἔτεστοεψε κρατῶντας στὸ χέρι της ποὺ ἔτεσε, τὴ λάμπτη παρ' ὅλγον νὰ τὴν ἀφίσῃ νὰ πέσῃ χάμιο, σάν' ἀντίκρουσε, στὸ βάθος τῆς κάμαρης τὸν ἀδερφό της. Εἴταν καταματομένος. 'Απ' τὸν πληγμένο λαμπτὸ τοῦ πιγκά ποτάμια αἰματος τρέχαν καὶ σχηματίζαν στὸ πατωμα μιὰ μικρὴ λίμνη ποὺ ὀλοένα μεγάλωσε.

— Η Εἰρήνη Φιλίπποβνα ἔπλενε σιγά τὴν πληγή, φιθύρισσαν τὰ κάθε τόσο μιχανιά αὐτὰ τὰ λόγια :

— Σ' ἔνα παιδί... νὰ κανούν τέτοιο πρᾶμα σ' ἔνα παιδί...

— Η "Ολγα ἔτεσε γονατιστὴ μπρός στὴν πολυθύρα, ἔπήρε στὰ χέρια της τηνφερά τὰ χειρά τοῦ ἀδερφοῦ της καὶ τὸν ωρτήσε μὲ λλγυόυς.

— Γιώργο μου, ἀγόρακί μου, τὶ ἔχεις ;... Τὶ ποῦ κάμεν ;...

Τὸ παιδί τὶς κοίταξε καὶ τὶς δύο μ' ἔνα βλέμμα χαμένο, θέλησε νὰ μάλιστα μιὰ βραχινοῦ καὶ ἀνάθροιο φθόργοι βγήκαν ἀπ' τὸ λαρύγγι τοῦ στὸ στόμα του, φάνηκε ἔνας κοκκινωπὸς ἀφρός.

— Θεέ μου ! Τοῦ ἔχουν κόψει τὴν γλώσσα... φωνάζει μὲ ἀπόγνωση ν κόρη. Ο πατέρας τότε...

— Η Εἰρήνη Φιλίπποβνα ἔκανε μιὰ κίνηση ἀπελπισίας. 'Η "Ολγα ἔκλεισε τὰ μάτια γιὰ νὰ μὴ βλέπῃ τὸ φωνικὸ πρόσωπο τοῦ μικροῦ, μά μέσ' ἀπ' τὰ κλειστά της βλέφαρα, χωρὶς νὰ θέλῃ κι' ἡ ίδια, ξετυλίχτηκε ὅλη ἡ φριχὴ σκηνῆ : ἡ ἔκτελεση, τὸ ζύπνια τοῦ παιδιοῦ μὲν στὰ θερμά ἀκόμα πτώματα, ὁ γνωστὸς στὸ σπίτι μὲς στὸν πυρετό, στὴν ἀγωνία, στὸ αἷμα.

Δίχως δύναμη καμά, ἀκίνητη, κοίταξε τὴν Εἰρήνη Φιλίπποβνα νὰ περιποιεῖται τὸν ἀδερφό της.

III

— Η Πελαγία περπατοῦσε μὲ βηματά ταχὺ μὲς στοὺς σκοτεινοὺς δρόμους κι' ἀνέπνευ μὲ εὐχαριστηση τὸν ἀέρα τῆς ἔρημης αὐτῆς πολιτείας πάνω ἀπ' τὴν δύο πού τὸ φεγγάρι, μισοκρυμένο πίσω ἀπὸ ἀλαρφιά σύννεφα, ἔροιχνε ἔνα τραγικὸ φῶς.

Δέν ἐπήγει στὸ σπίτι της. Πήρε τὴν μεγάλη λεωφόρο μὲ τὰ πανήγυρια δένδρα, ποὺ ὀδηγοῦσε στὸ παλιὸ γηγενάσιο. 'Έκει, εἴταν τόπος ἡ ἔδρα της Τσέ-κα (Μυστικῆς 'Αστυνομίας).

— Η Πελαγία ἀνέβηκεν ὃς τὸ διαμέρισμα τῶν «πληροφοριῶν» καὶ μπήκε μέσα σ' ἓνα μικρὸ γραφεῖο.

Κείμεσα, κάθε νύχτα, ἀποφάσιζε για τὴ ζωὴ πολλῶν ἀνθρώπων.

— Απ' τὴ στιγμὴ ποὺ κάθησε στὸ γραφεῖο της, ἡ στάση τῆς γεροντοζόρης μονομῆτρας ἀλλάζει. 'Ορθώνετο ὑπερηφανία στὸ φτωχὸ της σῶμα. Θάλεγε κανεὶς πῶς μιὰ ἄγρια φλόγη φώτιζε τὸ πρόσωπό της καὶ τοῦ ἔδινε μιὰ ἔκφραση τῆς σπλιχτοτήτος. Είχε χάσει πιὰ ὅλη τὴν νεροπαλασμὸν τῆς γεροντοζόρης ποὺ είχε.

— Η θέση της ὃς «καταρρόποντό» της Τσέ-κα δὲν τὴν εὐχαριστοῦσε γιὰ τὴν καλοτέραση ποιοῦ τῆς ἔξαστηντες τόσο, ὅσο γιὰ τὴν ἐκδίκηση ποὺ ἔννοιωθε πῶς ἐπέστηνε ἔναντινος ὅλης τῆς ὡς τότε ζωῆς της ὃς παράστις, ὃς ὑποτελοῦς, ὃς φτωχής. Κάλει ἀνθρώπουν αἴσθημα μέσα της είχε σύνεση γιὰ νάφση τόπο ποὺ είχε.

Ταχτοποίησε τὶς ἀναφορές της. "Οταν τέλιωσε φώναζε τὸν ἀστυνόμο τῆς ὑπηρεσίας.

— Πέλες στὸν σύντροφο Συμεὼν πῶς θέλοι νὰ τοῦ μιλήση, εἶπε.

— Η πηγαίνει ἐλεύθερα. 'Ο σύντροφος, πρόδεος τελειώσει τὴν ἀνάρρωσή του.

Τὴν ὧδα ποὺ ἡ Πελαγία ἔπειτα μπρός ἦτο τὸ γραφεῖο τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Τσέ-κα, ἐνας φύλακας ἔργωντας σέργοντας ἐνα κομι ἀνάστητο μὲ καταπατωμένο πρόσωπο...

Μές στὸ διωμάτιο βρισκόταν ἔνας ἀνθρώπος κοντός. 'Ο λαμπός του εἴταν παχύς, τὰ μάτια του ἐφυδωπά, οἱ γοθιθές του πελώμες.

— Η Πελαγία κάθησε μπρός στὸ εὐρὺ προεδρικό τραπέζι, ποὺ εἴταν καταφροτωμένο ἀπὸ χρωτά, τραπεζογραμμάτια, γεμάτα μελανίες στάχτη ἀπὸ τιγκάρα, αἵμα πηγμένο. Ο σύντροφος Συμεὼν πρόσφερε στὴ γεροντοζόρη καφέ, σόρεια, ἀσπρό φωμά. Τοῦ ἔδινε τὴν ἀναφορά της μὲ σαφήνεια, μέθοδο καὶ ἀποβιολογία.

Κι' ὡς τὴ σιγμή ποὺ ἡ αὐγὴ ἀνάτελε μὲ τὴ δροσά της πάνω ἀπ' τὴν πόλη, ἡ γεροντοζόρη κι' ὁ πρόσεδρος, καθένας γιὰ λογαριασμού του, ἔργατηκαν μὲ πυρετόδηδος δραστηριότητα μὲς στὸ σιωπηλὸ σπίτι ποὺ εἴταν γειτάνει πάνω βιοβό πόνο.. Τὰ ὑπόγεια, κάτω, εἴταν γεμάτα ἀπ' τὴν ἀνθρώπινη σαπίλα, γεμάτη αγωνία καὶ τρόμο..

IV

— Η Εἰρήνη Φιλίπποβνα κι' "Ολγα ζενάγητσαν δῆλη τὴ νόχτα τὸ παιδί ποὺ δέ μποροῦσε νὰ τὸ πάρῃ ὅπως. Εἴταν ἀδύνατο νὰ προφέρῃ τὸ πέπλο τὸ φτωχὸ καὶ μιὰ λέξη. "Ολη του ἡ ἀγωνία των γραφαριώντων μὲς στὰ μάτια του. Σάν ἀνέτειλε εἰπε στὴν κόρη ἡ ημέρα οι μητέρα είπε στὴν κόρη της :

— Χρειάζεται ἔνας γιατρός,

— Ποιός ; φότης ; οὐλαρός ; "Ολγα.

— Υπήρχαν πεντέ, γιατροί γνωστοί τους, μά κανεὶς δεν τοὺς ἔνεπνε απόλυτην ἐμπιστοσύνην. 'Ο φόρος ποὺς είχε μιας φασιθεὶρος κι' αὐτούς, σαν τους ἀλλούς... Οι δύο γυναῖκες διστασαν ἐπὶ πολλὴ ώρα. Αποφασίσαν τελοστάντων νὰ προσκαλέσουν τὸν πιο ἡλικιωμένο ἀπ' δύοις τους, ἔνα γεροντάριο ποὺ εἴταν γιατρός της Εἰρήνης Φιλίπποβνας ἀπὸ τότε ποὺ εἴταν ἀκόμη μικρή λόγωντας δένδρα. Εἴταν γιατρός ποὺ επάσχεν ἀπὸ ἄσπνιας.

— Οταν ὁ γέρος γιατρός μπήκε μετῆρας στὸ διωμάτιο δου πον γογγοῦσε τὸ παιδί, δὲν καταλάβει τὰ συνέπαις της. 'Αντικρύζοντας τὸν θυρώδη πληγή, τὸν σύβερον στάθηκε καὶ τάχα.

— Τὶ τρέχει λοιπόν ; Μὲ κορδιθεψες, "Ολγα Νικολαέβνα.

— Η μητέρα, μὲ λίγα νευρικά λόγια τοῦ εἰπε τὴν ἀλήθευτα, δέν τοὺς έπιλυσε τὸν γέροντα πού γέρονταν ἀλλοιώνοντας ἀπὸ ἔνα ζωώδη τρόμο. Κρός ιδρως φάνηκε στὸ φαλακρό του κεφάλι. Μουσμούρισε:

— Δὲ μπορῶ νάναπατευτῶ σ' αὐτά... Μὲ περιεμένει διάνατος, δὲν τὸ μάθουν... Καὶ δὲ τὸ μάθουν... "Οχι, οχι, φεύγω...

— Παῦλε Θεοντόφορτε, πέξ μας μιὰ λέξη, μόνο μιὰ λέξη, εἴπε ἡ δυστυχισμένη πέφτοντας ἀπάνω του... Νά τοῦ βάλωμε κομπρέσες ;...

— Δέν ξέρω... Ναι.

— Δέν μπορεῖ νὰ κοιμηθῇ. Δόστε του κάτι...

— Πλάστε αὐτὸ τὸ μπουκαλάκι μὲ τὸ λάβδανο, τῶχα φέρει γιὰ

σᾶς. Δόστε του μερικές στάλες, τὸ βράδυ. Μήν τοῦ δόσετε δικαίως πολὺ γιατὶ φέρνει θάνατο. Τώρα, ζέρετε Ειρήνη Φιλιπποβινα. Μὲ συγχωρεῖτε ἀλλὰ καταλαβαίνετε ότι μὲ σκοτώσουν καὶ μένα σαν τὸ μάθουν. Καὶ μὲ τρεμουλιαστά βήματα, ἔβγηκε ὁ γιατρός ἐξω δίκως νὰ φέγγῃ οὐτε ἔνα βλέμμα στὸ λαβύρινθο παιδί.

Τὴν ὥρα ποὺ ἔφευγε συνιήντησε τὴν Πελαγία. Αὐτή, τοῦκανε τόπο νὰ περάσῃ χωρὶς τίποτα στὴ φυσιογνωμία τῆς νὰ φανερώσῃ τὴν χαρὰ ποὺ ἔνιωθε ἐπειδὴ τὸν ἀνεγάλιψε, σὰν τὸν κυνηγὸν ποὺ πετυχαίνει διπλὸ θήραμα. Δὲν εἶπε τίποτα μὲν μὲν στὸ μεθυστικὸ μυαλό της πέφασε σὰν ἀστραπὴ αὐτὴ η σκέψη.

Θὰ τὸν γράφω κι' αὐτὸν στὰ χαρτιά μου, τὸ βράδυ ὁ θάνατος τὸν περιμένει...

Στὸ σαλοπάτι παρετήρησε μεγάλους λεκέδες κοκκινωπούς καὶ φυλόφορους :

— Ή χτεινή ἐπτέλεσις, η συγκίνηση τῆς Ειρήνης, ὁ γιατρός, καὶ σημάδια αὐτὰ ἀπὸ αἱμα. Δὲν εἶνε καμια ἀνάγκη νὰ μπῶ μέσα, ἀφοῦ τὰ ἔχω ὅλα.

Λίγες δῷες ἀργότερα, η "Ολγα, ἐπιχειρῶντας ψάθηγῇ γιὰ τὴν πόλη γιὰ νὰ φωνήσῃ, βρέθηκεν ἀντιμετωπῇ μπρός στὴν πόρτα της μὲ έναν μεγαλόσωμο ἀντρα, χωρὶς σακακά ποὺ τὴν ἐσπρωξε βίαια, φωνάζοντας :

— Δέν περνάω πιά, κοπέλαι μου.

— Η κόρη ζαναπήκε αἱμάσιας στὸ σπίτι, μὲ συντριψιένα τὰ γόνατα, κι' ἔπεισε στὸ πάταρια μὲ λυγμούς.

— Μαμά, μαμά! ἐφώναξε :

— Η Ειρήνη Φιλιπποβινα τέρεζε κοντά της. Τότε η "Ολγα τῆς εἶπε:

— Εἰνε κάποιος Τσεκίστας ἔσω στὴν πόρτα, μιτέρα. Δὲν ἀντέχω πιά. Νιώθω νὰ μὲ πλάνη τρέλλα.

— Πρέπει νὰ μάθουν, εἶτε η μάννα.

— Ανοίξε τὴν πόρτα ἀποφασιστικά, κι' ἀναμέτρησε μὲ τὸ βλέμμα τὸ σκοπό. Μονάχα τὸ συμφέρον θὰ μποροῦσε νὰ τὸν κάνῃ νὰ μιλήσῃ. Η Ειρήνη Φιλιπποβινα μίλησε καθαρά, μὲ σιγανή φωνή :

— Γιατὶ σὲ βάλλαν δῶ; — Αν τὸ μαρτυρήσῃς, θὰ κερδίσεις δυὸ χρονούς σταυρούς.

Ο ἀνθρωπος κοίταξε γύρω του καὶ εἶπε :

— Φέρε...

— Η μάννα ζεκρέμασε ἀπ' τὴν "Ολγα τὸ σταυρὸ της ἔβγαλε ἀπ' τὸ λαμπό της καὶ τὸ διού της σταυρὸ καὶ τὰ ἔδοσε στὸν Τσε-κίστα. Τότε, αὐτὸς τῆς ἐξήγησε ἀδιάφορα καὶ βασινεπταμένα :

— Φαίνεται πώς κρύβετε κάποιον δραπέτη. Ο ἀρχηγὸς θὰ τὸν πάστη σημεριά θὰ τὸν πάνε στὸ νοσοκομεῖο, καὶ σὰ γιατρεύεται θὰ τὸν σκοτώσουν...

— Η Ειρήνη στριψίθηκε στὸν τοίχο γιὰ νὰ μήν πέσῃ. Ο σποτὸς δύος ἔσπειρε στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ σπιτιοῦ μονωμούσιοντας :

— Αὐτὸς μᾶς ἔλειπε τώρα, λιποθυμίες !...

— Η "Ολγα είχε ζαναπήκε μὲ κόπο, καὶ, καμιένα, πρόσεδε λόγια φριζά :

— Θὰ τὸν ζαναπήκασσον θὰ τὸν γιατρέψουν. Θάρρονταν καθε μέρα στὸ νοσοκομεῖο νὰ δοῦν ἄν εἰνε καλλίτερο. Θὰ τὸν πιάσουν στὰ χέρια τους ποὺ δὲν ἐστέγνωσαν ἀκόμα ἀπ' τὸ αἱμα, σάν νάποι ζῶο ποὺ παχαίνουν γιὰ νὰ τὸ παραδώσουν στὸ χασάπη. Κι' αὐτὸς θὰ τὰ ξέρῃ δω. Θὰ ζαναπήκασσον στὸ λαϊκό τὸν ίδιο δρόμο, θὰ ζαναπήκασσον τὸ λάκκο, πάνω ἀπ' τὸν διπότο θὰ τὸν σκοτώσουν...

— Η Ειρήνη Φιλιπποβινα ἀκούγεται τὴν κόρη της μὲ προσοχή. Τὰ λόγια αὐτὰ ποὺ δέποι πούν καθόριζε τὸ μαρτυρίου τοῦ παιδιού της, δὲ φαινόνταν νὰ τὴν σύγνικον θάλλει μᾶλλον κανεὶς πώς της ἐδίνεν θάρρος, δύναμη, πίστη. Κι' σταν η "Ολγα, ζαντηλημένη ἐσώπασε, η μάννα της πλησίασε, της χάιδευε τὰ μαλλιά μὲ κύνηση γεμάτη γαληνή καὶ εἶπε, παραξένα ηρεμη :

Μὴ φοβάσαι, ἀγάπη μου. Δὲ θὰ τοῦ κάνουν τίποτε. Πήγε νὰ καθίσῃ στὸ προσκεφάλι τοῦ μαρού ποὺ τὴν περίμενε μὲ ἀγωνία, ἀνήσυχος ἀπ' τὰ κλάματα ποὺ φτάναι οὐσια. Τὸ βλέμμα της μάννας τοῦ ἔπεισε στὸ μάτια του γιὰ μᾶλλη στιγμὴ τόσο καθάριο, τόσο θρεπτικό καὶ ἐλευθερωμένο ἀπ' τὴν παραμικρὴν ἀνησυχία, ποὺ ἀπλώσε μιὰν γαληνήν στὴν ἀράστου. Τοῦ μίλησε κι' ἀλλαζε τὸ ἐπίδειξι του γιὰ νὰ φερσκάρη τὴν φλογισμένη του πληγή. "Ολες οἱ τρυφερὲς κυνήσεις της είχαν κάτι πάλι σπαστούς πούντοι κι' ἀπ' αὐτὴ τη μητρότητα στοφῆγη, κάτι πούντοι ἀγγίζει τὸ θέλο.

Ωστόσο η μητρός κοίταξε πότε δὲ βραστελένη ὅ ήλιος. "Οταν ἀρχισε πιά νὰ βραδυάνη εἶπε τοφερά στὸ παϊδί της :

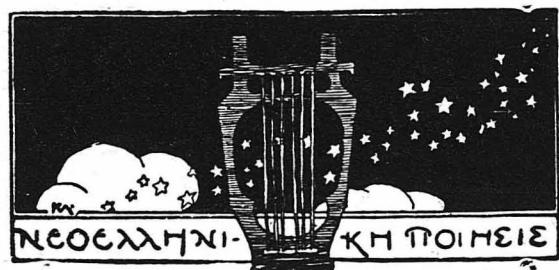
— Πρέπει νὰ πλαγάσῃς μικρό μου. Ο γιατρός μονδώσε ἔνα φάρμακο γιὰ νὰ κουμήθης. Στάσου νὰ στὸ έπομασω.

Σηκώθηκε, κι' ἔχεις μέσα σ' ἔνα φλυτζάνι ὅλο τὸ λάβδανο τοῦ μπονκαλιού. Ή μεγάλη αὐτὴ δόσεις ότι θανατηφόρος θάρρος, ἔνιωσε νὰ τὴν κυριεύῃ μᾶλλον πούντοι. Διέσχισε τὸ δωμάτιο, δύποι η "Ολγα, μὲ τὸ κεφάλι χωμένο μὲ στά χέρια της ἔμενε σάπιαντι μισάνοιςε τὴν πόρτα. Ο Τσε-κίστας είλευσε πάντα κεῖ, καπνίζοντας ἔνα τσιγάρο. Τότε η Ειρήνη Φιλιπποβινα δὲ διέσασε πάλι...

Ξαναγύρισε στὸ δωμάτιο τοῦ μαρού, ἔκουψε πάνω του, φιλήσε τὰ ματόκλαδά του μὲ μᾶλλον γεμάτη ἀπόγνωση, γεμάτη ἐξάντληση, γεμάτη σπαραγμὸ καρδιᾶς, καὶ τὸν βοήθησε νὰ πιῇ τὸ λάβδανο.

Κατόπιν, ἀδιάφορη πιά σὲ δλα, περίμενε ἔκει, δρψια, νὰ θυοῦν οἱ Τσε-κίστες...

Μετάφρ. Ι. Α.

Η ΕΥΤΥΧΙΑ

Τὴν Ἐντυχίαν ἀν προσμέγης, τὴν νεοάιδα μὲ τὴ λευκὴ λέυκη στολὴν, ράγης στρωμένη πάντες τὸ τραπέζι, ράγης τὴν γνώμη πρόσθυμη, καλή.

Μὰ μέρα, ποὺ θὲ νάσαι ἀπελπισμέρος κι' ἡ ὑπομονὴ σου θάνετη λγοστή, τὰ οδόνα της δάκτυλα τὰ κονίουν τὴν θύφα σου ἀπαλά τὴ σφαλιστή.

Κι' ἡ Ἐντυχία θὰ μη πλημμαχίσῃ τὸ σπίτι μὲ τὸ ίλαρό, Μήρη προσφέρους, φίλε, πάρα μότο λιγό φωμα κι' ἀλάτι και τερό.

Μὰ νάσαι ταπεινός· νὰ μὴ φωνάξῃς τὴν εὐτυχία σου ἀγάπτια στοις θεοῖς κι' ἡ Ἐντυχία τρομάζῃ και σοῦ φύγη σαὶ τὸν καπτό στοις οὐρανοῖς...

Στέφ. Δάφνης

ΒΡΑΔΥ Σ' ΕΝΑ ΧΩΡΙΟ

Γαίληρεμέγη, ζάστερη, γαλάζια πέρα ώς πέρα, Κρουνάλληντη ἀπ' τὸν θόρυβο της, ώς τὸν ἐσπερινό της, Κ' εἰχε πλανέψει και τ' ἀγρό χρονὸν φεγγάρη η μέση Κ' ἀστοράξεινε ἀγυρού πο' αὐτὸ στὸν οὐρανό της.

Τώρα ἀπότοις ἀπ' τὰ βουνά τὰ θεῖκά ποὺ ζηκίδων Λαζώχων τὰ κοπάδια τους ἀπ' τὰ λιβάδια οἱ στάρες Τοῦ κάπυτον τὰ μικρόποιλα οωτάδανε τὸ στενούμα τὸν χρωιό κι' οι αὐλές τους μὲ τὶς δράρες.

Πλήθος, οἱ ὀλόραφες φωνές κι' ἐσφύσαρ — λιγό. Κάπους τις ζιτίκια μοναζά λαϊούν και προς τ' ἀμπέλια Κάπουες κοπέλες ζένοιστες, γυνωνάτας ἀπ' τὸν τύνο, Σκοπάντης ἀκόμα στήριξ ἐσμάτια τὰ δροσερά τους γέλουα.

Ω! σὰν ἀρχή γύρω μου γιὰ πάντα νὰ νυχτώῃ, Αὲ θέλω τὰ ξερόπιλλα νὰ τεσμοφερούγιζουν Στὸ δρόμο μου, κι' ἀπάνω οἱ ἀσφανεμέροι κλάδοι Μ' θάρρονταν τὰ παράπονο νὰ μὲ καλοντζίζουν.

Θέλω τὸ βράδυ ποὺ θάρρη νὰ μ' ἀγκαλιάσῃ, ράτε Ειρηνικό σὰν τ' ἀμάδη, σὰν τ' ἀγρό έστοῦτο βράδυ. Πώς πέρτ' η νύχτα τὰ τοελλά τις ζιτίκια νὰ ζεχράνε Και τὰ μόνια λέν γιὰ τὸ φῶς και μέσα στὸ σκοτάδι.

Θέλω οἱ θαμπάς μου οἱ θύμησες στὸ βάθος νὰ περούνε Σὰν τὶς κοπέλες τοῦ χρωιού κι' ἐκείνες· γάλω γείσει, Στὴ γηράν εἶλά μας νὰ γρικώ σκυρτός τ' ἀγολογούν Τὰ γέλοια τους ἀπ' της ζωῆς μακριά τὸ πανηγύρι...

Λάμπρος Περφύρας

ΣΟΦΑ ΛΟΓΙΑ

•Οποιος δὲν ἔχει τίποτε, δὲν είνε τίποτε.

Λίγα λεφτά — πιὸ λίγες ζεννοιες.

Σ' ὅλες τὶς κλειδωνίες, τὸ ἀντικλεῖδι ὁ πλούτος.

Μιὰ γυναίκα μόνη τὰ κάνει δλα.

Δυὸ γυναίκες κάνουν τὰ μισά· καὶ,

...Τρείς γυναίκες τίποτε!

Μιὰ φορά ἀγαπᾶς, δπω μιὰ φορά πεθαίνεις.

Γνώριζε τους φίλους σου ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς σου.

Προτοῦ τ' ἀστεία ἀρχίσουν, μάθε νὰ ξέρῃς νὰ γελάς.